

## KWALITEITSBORGING (AGRARISCH) NATUURBEHEER MOGELIJK VIA CERTIFICERING

*Marie-José Smits en Martien van Bavel*

Voor de ontwikkeling van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) koopt het Rijk gronden aan. Deze worden doorgegeven aan terreinbeherende organisaties zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en de Provinciale Landschappen. Sinds enkele jaren vindt er echter een omslag plaats waarbij een grotere rol is weggelegd voor agrariërs en andere grondbezittende particulieren. De particuliere gronden worden voor een deel niet meer gekocht, maar er worden subsidies verstrekt. Deze moeten leiden tot een beheer van de gronden dat aansluit bij het natuurbeleid. Aan de omslag van verwerving van gronden naar beheer door grondbezitters heeft het kabinet Balkenende II een hoge prioriteit toegekend. Deze omslag heeft tot een veel grotere en meer diverse groep terreinbeheerders geleid. Daarnaast kennen de nieuwe terreinbeheerders nog geen lange traditie in het beheren van natuurwaarden. Dit heeft geleid tot een behoefte aan kwaliteitsborging.

### *Instrument voor kwaliteitsborging*

Een van de mogelijkheden om tot kwaliteitsborging te komen is via certificering. Dit begrip kan echter voor veel verwarring zorgen, omdat het verschillende betekenissen en associaties kent. Het begrip kan uitgelegd worden als 'een schriftelijke bevestiging van een geleverde prestatie'. Een voorbeeld van een certificaat in deze betekenis is het uitreiken van een certificaat na een eendaagse cursus. Een tweede betekenis van het begrip certificaat is meer verstrekkend. Hierbij kan gedacht worden aan 'een verklaring op basis van een geheel van vastgelegde regels en procedures die door een externe partij gehandhaafd worden'. Een voorbeeld hiervan is het ISO-kwaliteitscertificaat. Ten slotte kent het begrip certificaat veel overlap met de begrippen diploma (schriftelijke bevestiging van een geleverde prestatie), keurmerk (visuele uitdrukking van een kwalificatie) en normalisatie (gezamenlijk overeenkomen van kwaliteitsnormen).

### *Onderzoek door interviews*

Vanuit de behoefte aan kwaliteitsborging omtrent natuurbeheer zijn de (on)mogelijkheden en (on)wenselijkheden van certificering van natuurbeheer door particulieren en agrarische ondernemers onderzocht. Hiertoe zijn mensen uit het veld, de belanghebbenden, geïnterviewd. Gevraagd is wat hun beeld is van een certificaat en wat de meerwaarde ervan moet zijn. Verder is gevraagd hoe een dergelijk certificaat tot stand moet komen en wie daarin de leidende rol op zich moet nemen. De interviews vonden plaats met mensen van: LTO Nederland, Provincie Noord-Holland, Staatsbosbeheer, Stichting Natuur & Milieu, Rijkswaterstaat, ANV Alblasserwaard, Unie van Bosgroepen, DLG, Gemeente Bodegraven en het Ministerie van LNV.

### *Analyse interviews*

De meningen van de geïnterviewden over hoe een certificaat eruit moet zien, verschillen. De één sluit aan bij het idee van een diploma, de ander doelt op een keurmerk of audit. De belanghebbenden geven ieder een invulling die past bij de positie van de eigen organisatie. Men past de eigen ideeën toe op het containerbegrip certificaat. Het enthousiasme over certificering is dan ook groot. Alternatieve instrumenten komen niet naar voren.

Het doel van een certificaat is wel duidelijk. Veel belanghebbenden vinden dat een certificaat in eerste instantie als doel moet hebben vertrouwen te creëren. Agrarisch en particulier natuurbeheer zijn een nieuw fenomeen en niet iedereen is ervan overtuigd dat particuliere grondbezitters op dit gebied kwaliteit kunnen leveren. Een certificaat kan daar een bijdrage aan leveren, omdat alle partijen gezamenlijk rond de tafel moeten gaan zitten om een certificaat te ontwikkelen. Daarnaast bepaalt de sector zelf aan welke normen voldaan moet worden en op welke wijze dat tot uitvoering wordt gebracht. Hiermee kan de sector aan de samenleving laten zien welke kwaliteit ze willen en kunnen leveren.

De belanghebbenden geven verschillende malen aan dat een certificaat eigenlijk voor alle partijen, ook de traditionele natuurbeheerders, zou moeten gelden. Het ministerie van LNV doelt in eerste instantie echter vooral op de kleine organisaties, de agrarische en particuliere natuurbeheerders. Een certificaat voor de 'nieuwkomers' geeft deze partijen de kans zich te bewijzen, wat het vertrouwen in hun werk kan vergroten. Een certificaat voor alle partijen heeft als voordeel dat de bijzondere positie van de nieuwkomers, en daarmee wellicht ook het wantrouwen, doorbroken wordt.

Over wie de kar moet trekken verschillen de belanghebbenden van mening. Enkelen zetten in op een initiatief vanuit de basis, de beheerders zelf. Anderen zijn van mening dat het ministerie van LNV het initiatief moet nemen, aangezien het ministerie de omslag van verwerving naar beheer heeft gemaakt. Het ministerie zou dan ook de kwaliteit moeten waarborgen. Echter, vanuit het oogpunt van vertrouwen is een gezamenlijk initiatief van belang.

#### *Verskillende opties*

Naar aanleiding van de literatuurstudie en de analyses van de interviews zijn er verschillende opties voor certificering van natuurbeheer te formuleren. De eerste is het richten van de aandacht op het waarborgen van kwaliteit via Programma Beheer, zonder nog eens extra in een certificaat te investeren. Een tweede optie is het ontwikkelen van een certificaat gericht op competentieontwikkeling, vergelijkbaar met een diploma. Een certificaat gericht op verantwoording van de bedrijfsvoering is de derde optie. De laatste optie is een certificaat waarbij de kwaliteit van het eindproduct centraal staat.

#### *Vergroten vertrouwen belangrijk*

Over het algemeen zijn alle geïnterviewde partijen enthousiast over het idee van een certificaat en geeft men aan betrokken te willen zijn bij de uitwerking. Uit de analyse van de interviews blijkt het vergroten van vertrouwen de belangrijkste meerwaarde van het certificaat te zijn. Daarnaast wordt duidelijk dat iedere belanghebbende zijn eigen beeld van het begrip certificering hanteert. Voor een proces dat leidt naar het vergroten van vertrouwen is het werken naar een gezamenlijke begripsdefinitie daarom van groot belang. Tot slot wordt aanbevolen om zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande initiatieven.

#### **Meer informatie:**

Rapport 6.04.02 *Mogelijkheden en beperkingen van certificering van natuurbeheer – Een inventarisatie van ideeën en meningen*